

Lars Stenius Stæhr Lektor, ph.d., Center for Internationalisering og Parallelsproglighed, repræsentant i INFODOK for sprogfagene på Københavns Universitet, lars@hum.ku.dk

Parallelsproglighed på Københavns Universitet

Når man vil kigge nærmere på sprogs status i universitetsverdenen, er det vigtigt at skelne mellem 1) sprog som arbejdssprog på universitetet og 2) sprog som universitetsfag. I denne artikel vil jeg fokusere på det første ved at stille skarpt på Københavns Universitets nyoprettede Center for Internationalisering og Parallelsproglighed.

I rapporten *Sprog til Tiden* (2008: 46-47), som er udarbejdet af regeringens sprogpoltiske udvalg, fremgår det, at: *Det er i spændingsfeltet mellem hensynet til danske samfundsbehov og universiteternes internationale konkurrenceevne, at universiteternes sproglige udfordringer skal ses.* Derudover nævnes, at: *Centralt i løsningen af universiteternes udfordringer står parallelsprogsbegrebet¹.*

Disse sproglige udfordringer har man taget alvorligt på Københavns Universitet (KU) ved at have en sprogpolitik, som netop satser på parallelsproglighed, og ved at oprette Center for Internationalisering og Parallelsproglighed (CIP), som skal medvirke til, at denne sprogpolitik bliver ført ud i livet på en professionel måde. På den ene side skal CIP bidrage til, at den engelsksprogede undervisning og formidling ligger på et højt akademisk niveau. Det er en forudsætning for, at KU kan satse målrettet internationalt ved bl.a. at bidrage til internationale konferencer og tidsskrifter og ved at tiltrække internationale forskere og studerende. På den anden side skal CIP være med til at sikre dansk som forsknings- og formidlingsprog, således at kontakten til det danske samfund ikke svækkes som en konsekvens af den stigende brug af engelsk på universitetet. CIP's opgave er at fremme begge disse dimensioner, ikke at tage stilling til fordel for den ene eller den anden. Det er imidlertid centerets mål at blive i stand til at kvalificere sprogpoltiske diskussioner og beslutninger ved at levere empirisk viden, der er så solid, at fortalere for alle relevante holdninger kan se nytten i at forholde sig til denne viden.

CIP skal derfor både være et forsknings- og et kursuscenter. Vi skal forske i sproglige behov, sprogtilegnelse og sproglig praksis ved universitetet og bl.a. forsøge at afdække behovet for sproglig kompetenceudvikling på engelsk og dansk hos specifikke målgrupper på KU. Vi skal med andre ord blive klogere på, hvilke konkrete sproglige udfordringer KU's ansatte og studerende står over for i dagligdagen, og

hvor gode de er til at håndtere disse udfordringer. Dele af vores forskning skal så sætte os i stand til at udvikle skræddersyede sprogkurser, der er tilpasset de forskellige domænespecifikke behov på universitetet.

I relation til forskningen i sproglige behov, sprogtilegnelse og sproglig praksis ved universitetet vil det være centralt at få belyst forholdet mellem engelsk som undervisningssprog og kvaliteten af det faglige indhold i undervisningen fra forskellige vinkler. Der er foretaget relativt få empiriske undersøgelser inden for dette område (fx Hellekjær & Westergaard, 2003; Wilkinson, 2005; Airey & Linder, 2006; Tange, 2008), og nogle af disse indikerer ikke overraskende, at når undervisningssproget er engelsk, daler det faglige niveau i undervisningen. Dette fremgår bl.a. af en igangværende dansk undersøgelse foretaget af Hanne Tange fra Handelshøjskolen i Århus (2008). På baggrund af interview med undervisere på engelsksprogede universitetsuddannelser konkluderer Tange bl.a., at engelsk som undervisningssprog fører til lavere fagligt niveau og mindre dialog i undervisningen. Disse foreløbige konklusioner understøttes af en svensk undersøgelse af fysikstuderende fra to svenske universiteter (Airey & Linder, 2006). Her viste observationer af undervisning på engelsk og svensk, at de studerende var mere tilbageholdne med at stille og svare på spørgsmål, når undervisningssproget var engelsk og ikke svensk, og at det havde negative konsekvenser for deres faglige opmærksomhed. Lignende resultater fremgår af en hollandsk undersøgelse (Wilkinson, 2005). Her gav undervisere fra tre hollandske universiteter udtryk for, at interaktionen med de studerende blev negativt påvirket af deres egen manglende evne til at kunne fortælle anekdoter, give spontane eksempler, nuancere centrale koncepter og anvende humor.

På baggrund af disse undersøgelser kunne man frygte, at den engelsksprogede undervisning bliver en forsimplet eller udvandet version af den dansksprogede bl.a. pga. ringere interaktion mellem undervisere og studerende og mindre pædagogisk overskud og fleksibilitet fra underviserens side. Netop derfor er det centralt, at undervisere og studerende bliver tilbudt sproglig kompetenceudvikling, der er skræddersyet til deres specifikke behov. Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at der er forsket meget lidt inden for dette område, og at det er nødvendigt mere specifikt at få afdækket, hvilke typer af sproglige, faglige og didaktiske problemer der opstår som en konsekvens af, at undervisningssproget er engelsk. Derfor bør dette være et fremtidigt satsningsområde i en dansk universitetskontekst.

I forbindelse med dette vil det være essentielt, at der fremover bl.a. forskes i underviseres og studerendes ordforråd, udtale og *fluency*. Eksempelvis er det blevet påvist, at hvis fremmedsprogsindlæreres ordforråd ikke er stort og nuanceret nok, vil de få omfattende problemer i både reception (lytte og læse) og produktion (tale og skrive). Empiriske undersøgelser har således dokumenteret en stærk sammenhæng mellem størrelsen af indlæreres ordforråd og deres sproglige færdigheder. Enkelte undersøgelser af danske studerende på videregående uddannelser indikerer, at mange førsteårsstuderende ikke mestrer et tilstrækkeligt stort generelt ordforråd på engelsk til at kunne læse og lytte til autentiske tekster uden forståelsesproblemer

(Stæhr, under udgivelse; Albrechtsen, Haastrup & Henriksen, 2008). Dertil kommer, at de også har brug for et akademisk og et fagspecifikt ordforråd for at kunne klare sig på en videregående uddannelse, hvor undervisningssproget er engelsk. For underviserens vedkommende må man formode, at det fagspecifikke ordforråd ikke volder dem problemer. I interview-undersøgelser (fx Wilkinson, 2005) giver undervisere dog udtryk for, at de har brug for at få udvidet deres ordforråd for bedre at kunne illustrere en pointe på en levende måde, omformulere begreber og forklare nuancer inden for deres fagområde. I lyset af dette vil der derfor i en dansk kontekst være behov for at forske i både de studerendes og underviserens ordforråd.

Derudover vil det være centralt, at der forskes i testning af sproglige færdigheder og oparbejdes kompetence i udvikling af sprogtest til forskellige formål. Det drejer sig bl.a. om diagnostiske test, der kan afdække underviserens og studerendes sproglige styrker og svagheder, og som kan bidrage til at kortlægge deres behov for sproglig kompetenceudvikling, og test, der kan anvendes i forbindelse med certificering af underviserens sproglige færdigheder.

Med udgangspunkt i CIP har jeg i ovenstående kort skitseret *nogle* af de udfordringer og satsningsområder, jeg ser i forhold til en sprogpolitik, der satser på dansk og engelsk som *arbejdssprog* på universitetet.

Som påpeget af sprogfolk som bl.a. Per Øhrgaard og Thomas Harder er det imidlertid centralt, at universitetet fastholder sin forbindelse til andre store sprogsamfund som det tyske, franske og spanske, og at disse ikke bliver ofret som en konsekvens af en ensidig satsning på engelsk som det altdominerende fremmedsprog i samfundet. Set ud fra et dannelsesmæssigt, kulturelt og erhvervmæssigt perspektiv er flersproglighed essentiel, og derfor er det vigtigt, at KU satser på flersprogligheden i sit udbud af uddannelser. Det skal dog understreges, at flersprogligheden ikke nødvendigvis lider nød, fordi man vælger at opruste på parallelsprogligheden i forhold til medarbejderens og studerendes arbejdssprog. Der er med andre ord ikke et modsætningsforhold mellem en sprogpolitik, der satser på sproglig kompetenceudvikling inden for dansk og engelsk, og en universitetspolitik, der satser på flersprogligheden ved at udbyde en bred vifte af sproglige uddannelser, der sikrer, at Danmark også i fremtiden vil være i stand til at uddanne kvalificerede sprogfolk med mange forskellige fremmedsprog i bagagen.

Note

- 1 Parallelsproglighed betegner en situation, hvor to sprog bruges side om side inden for et bestemt domæne. For en mere uddybende definition af begrebet se Harder (2008) og Davidsen-Nielsen (2008).

Litteratur

- Albrechtsen, D., Haastrup, K. & Henriksen, B. (2008): *Vocabulary and writing in a first and second language: Processes and development*. Palgrave Macmillan.
- Airey & Linder (2006): "Language and the experience of learning university physics in Sweden". *European Journal of Physics*, vol. 27/2006, s. 553-560.
- Daidsen-Nielsen, N. (2008): "Parallelsproglighed – begrebets oprindelse". Artikel fra: www.cip.ku.dk
- Harder, P. (2008): "Hvad er parallelsproglighed?" Artikel fra: www.cip.ku.dk
- Hellekjaer, G.O. & Westergaard, M.R. (2003): "An exploratory survey of content learning through English at Nordic universities". I: Van Leeuwen, C. & Wilkinson, R. (red.). *Multilingual approaches in university education: Challenges and practices*. Nijmegen: Valkhof Pers. pp. 65-80.
- Sprog til tiden – rapport fra sprogudvalget* (2008). København: Kulturministeriet.
- Stæhr, L.S. (under udgivelse): "Vocabulary knowledge and advanced listening comprehension in English as a foreign language". *Studies in Second Language Acquisition*.
- Tange, H. (2008): "Caught in the Tower of Babel: University lecturers' experience with internationalization". Konferencebidrag, *NIC 2008 Cultures in Translation*, Reykjavik, Island.
- Wilkinson, R. (2005): "The impact of language on teaching content: Views from the content teacher". Konferencebidrag, *Bi-and Multilingual Universities – Challenges and Future Prospects*. Helsinki, Finland.